

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/479
KARAR NO : 2021/454
KARAR TR : 20/09/2021

ÖZET: Emekli Sandı 1 i tirakçisi ebeveynden kalan yetim aylı mın ödenmemesine ve yersiz ödendi i ileri sürülen miktarın geri istenmesine ili kin i lemin iptali istemiyle açılan davanın **DAR YARGI YER NDE** görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacı : M.D. (kısıtlı O.D. adına vesayeten)
Vekili : Av. R.K.
Davalı : Sosyal Güvenlik Kurumu Ba kanlı ı
Vekili : Av. N.V.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, kısıtlı davacının almakta oldu u yetim aylı mın kesilerek 5510 sayılı Kanun'un 96. maddesi uyarınca yersiz ödendi inden bahisle, toplam 84,754,06 TL'nin geri istenilmesine ili kin 05/01/2015 tarihli ve 07.721.110.2 sayılı kurum i leminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmı tır.

II. UYU MAZLI A L K N B A VURU SÜREC

A. dari Yargıda

2. **istanbul 2. dare Mahkemesinin, E.2015/901, K.2015/994 sayılı dosyada 06/05/2015 tarihinde** verdi i ve kesinle en "*davanın, 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca görev yönünden reddine*" dair kararının gerekçesinin ilgili kısmı u ekildedir:

"...5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanununun 101. maddesinde; "Bu Kanunda aksine hükiim bulunmayan hallerde, bu Kanun hükiimlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyu mazlıklar mahkemelerinde görülür." hükiimü yer almaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davanın, davacının muhtaçlı mın Üsküdar lçe dare Kurulunca 03/12/2014 tarih ve 13768 sayılı karara istinaden kaldırılması sebebiyle 01/11/2006-30/11/2013 tarihleri arasında ödenen 84.557,58-TL yetim aylı mın 5510 sayılı Kanun'un 96.maddesi uyarınca geri istenilmesine ili kin dava konusu i lemin tesisi üzerine görülmekte olan davanın açıldı ı anlatılmaktadır.

Dava konusu uyu mazlık 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu'nun uygulamasından do mu olup yukarıda yer alan Kanun hükiimü uyarınca bu davayı görüp çözümlene hususunda Mahkememiz görevli olmayıp uyu mazlı mın görüm ve çözüm yerinin Adli Yargı yerine ait oldu u sonucuna ula ılmı tır."

3. Davacı vekili, benzer taleple bu kez adli yargı yerinde dava açmı tır.

B. Adli Yargıda

4. **istanbul (Anadolu) 29. Mahkemesi, E.2017/463, K.2020/303 sayılı dosyada 09/09/2020 tarihinde, "Davacının davasının dari Yargının görev alanı içerisinde girmemesi sebebiyle usulden reddine, istanbul 2. dare Mah. 2015/357 esas 2015/445 Karar sayılı dosyası ile de adli yargının görevli oldu u sebebiyle davanın reddedildi i anla ılmakla görev uyu mazlı ının de erlendirilmesi için dosyanın istinaf edilmeksizin kesinle mesi halinde uyu mazlık mahkemesine gönderilmesine"** karar vermi , kararın 11/05/2021 tarihinde kesinle ti i anla ılmı tır. Karar gerekçesinin ilgili kısmı u ekildedir:

"... taraflar arasındaki hukuki ili ki, çeki menin niteli i ve dayanılan hukuki sebep dikkate alındı ında, davanın temel yasal dayana ı 5434 sayılı Kanunun 72 ve 108. maddeleri olup uyu mazlı ın çözümünde 506, 1479, 4857 ve 5510 sayılı Kanunların uygulama yeri olmadı ından sınırlı yetki ile donatılmı i mahkemelerinin görevi bulunmamakta, bu tür davalar idari yargının görev alanı içerisinde girmektedir."

III. LG L HUKUK

A. Mevzuat

5. 31/05/2006 tarihli 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sa lık Sigortası Kanunu, 506, 1479, 2925, 2926 ve 5434 sayılı Kanunlar kapsamındaki çalı anları, geçici maddelerle korunan haklar dı ında, sosyal güvenlik ve sa lık hizmetleri yönünden yeni bir sisteme tabi tutmu , be farklı emeklilik rejimini aktüeryal olarak hak ve hükümlülükler yönünden tek bir sosyal güvenlik sistemi altında toplamı tır.

B. Yargı Kararları

6. 5510 sayılı Kanun'un iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15/12/2006 tarihli ve E.2006/111, K.2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanun'un birçok maddesi ile birlikte, bu Kanun'un yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandı ı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve di er kamu görevlilerini di er sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan (ba ta 4/c maddesi) hükümlerin iptaline karar vermi ; bu karardan sonra kabul edilen 17/04/2008 tarihli ve 5754 sayılı Kanun'la 5510 sayılı Kanun'da düzenlemeler yapılmı ve anılan Kanun'a eklenen Geçici 1. ve Geçici 4. maddelerle, 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girdi i 1 Ekim 2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanlar (memurlar ile di er kamu görevlileri) ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanun'la yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre i lem yapılaca ı hüküm altına alınmı tır. 5754 sayılı Kanun'un kimi hükümlerinin iptali istemiyle açılan dava Anayasa Mahkemesinin 30/03/2011 tarihli ve E.2008/56, K.2011/58 sayılı kararı ile reddedilmı tır.

7. 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinde yer alan *"...bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyu mazlıklar Mahkemelerinde görülür."* bölümünün iptali istemiyle yapılan itiraz ba vurusunda Anayasa Mahkemesi, 22/12/2011 tarihli ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararıyla davayı redle sonuçlandırmakla birlikte, söz konusu kararın Uyu mazlık Mahkemesi önündeki uyu mazlı a ık tutacak ekilde u gereğe ye dayandırmı tır:

"...5754 sayılı Kanunun yürürlü e girmesinden önce memur ve di er kamu görevlisi olarak çalı makta olanlar, evvelce oldu u gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden sonra memur ve di er kamu

görevlileri olarak çalı maya ba layanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun de il, 5510 sayılı Kanun'un öngördü ü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlü üyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptı ı, tesis etti i i lem ve muameleler idari i lem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlı ından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden önce i tirakçisi sıfatıyla çalı maktaki olan memurlar ve di er kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylı ı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve di er kamu görevlilerinden ileride emeklili e hak kazanacaklar yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edece i i lem ve yapaca ı muameleler idari i lem niteli ini korumaya devam edecek, bunlara ili kin ihtilaflarda da evvelce oldu u gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir. Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlü ünden sonra, prim esasına dayalı yeni sistemin içeri i ve Kanun kapsamındaki i ve i lemlerin niteli i göz önünde bulunduruldu unda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlü ü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyu mazlıkların çözümünde i mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemi tir. Ancak, yukarıda açıklandı ı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden önce statüde bulunan memurlar ve di er kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından do an idari i lem ve idari eylem niteli indeki uyu mazlıklarda idari yargının görevinin devam edece i açıktır..."

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

8.Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 20/09/2021 tarihli toplantısında, Dosya üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

9. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki "Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinle mi görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye ba layan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli oldu u kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyu mazlık Mahkemesine ba vurur ve elindeki i in incelenmesini Uyu mazlık Mahkemesinin karar vermesine de in erteler" hükmüne göre, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait oldu unu belirten gerekçeli bir karar ile do rudan Uyu mazlık Mahkemesine ba vurma olana ına sahiptir. u kadar ki, ba vuru kararının, görev konusunda Uyu mazlık Mahkemesince karar verilmesine de in i in incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

10. Kanun koyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyu mazlı ı do ması halinde her iki yargı merciince i ten el çekilmi oldu undan ba vurma iradesini davanın taraflarına bırakmı iken, bu yönetime nazaran daha kısa zamanda çözüme ula ılmasını amaçladı ı 19. madde ile daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, i ten el çekmeden do rudan Uyu mazlık Mahkemesine ba vurma olana ını tanıdı ı.

11. Olayda, adli yargı yerince, kar ı görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemi , görevli merciin belirtilmesi için re'sen Uyu mazlık Mahkemesine ba vurulmasına da karar verilmi tir.

12. Bu haliyle, ba vurunun her ne kadar davanın taraflarınca yapılmadı ı ve 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yöntemle uyulmadı ı anla ılmı ise de, adli yargı yerince re'sen yapılan ba vurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında oldu unun kabulü ile Uyu mazlık Mahkemesi'nin önüne gelmi bulunan görev uyu mazlı ının çözüme kavu turulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyu mazlık Mahkemesinin kurulu amacına uygun olacaktır. Sonuçta usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ndan, adli ve idari yargı yerleri arasında do an görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Engin SEL MO LU'nun, davanın çözümünde idari yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

14. Dava, kısıtlı davacıya Emekli Sandı ı i tirakçisi babasından kalan yetim aylı ının ödenmemesine ve yersiz ödendi i ileri sürülen miktarın geri istenmesine ili kin kurum i leminin iptali istemiyle açılmı tır.

15. Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümlerinin ve Anayasa Mahkemesi kararının birlikte de erlendirilmesinden, 5510 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden önce memur ve di er kamu görevlisi olarak çalı maktaki olanlar, daha önce oldu u üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilece i; ancak, bu Kanun'un yürürlü e girmesinden sonra memur ve di er kamu görevlisi olarak çalı maya ba layanların ise 5510 sayılı Kanun'un 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılaca ı ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un de il 5510 sayılı Kanun'un öngördü ü kural ve esasların uygulanaca ı dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümlenece i açıktır.

16. Kaldı ki; T.C. Anayasası'nın 158.maddesindeki “...di er mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyu mazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır.” hükmü uyarınca Anayasa Mahkemesi kararının bu uyu mazlı ın çözümünde esas alınaca ı tartışılmazdır.

17. Dava dosyasının incelenmesinde; davacının 1996 yılından itibaren kısıtlılık hali sebebiyle Emekli Sandı ı yükümlüsü olan babasının vefatından sonra yetim aylı ı almaya ba ladı ı anla ılmaktadır.

18. Bu durumda, 5510 sayılı Kanun'un yürürlü e girmesinden önce i tirakçi sıfatıyla çalı maktaki olan memurlar ve di er kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylı ı almaktaki olanlar ve ayrıca memurlar ve di er kamu görevlilerinden ileride emeklili e hak kazanacakları yönünden Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen i lem ve yapaca ı muamelelerin “idari i lem” ve “idari eylem” niteli ini korumaya devam edece i, dolayısıyla, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde belirtilen idari i lemler hakkında yetki, ekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları kapsamında bulunan, 5754 sayılı Kanun'un yürürlü e girdi i tarihten önce kamu görevlisi emekli olan davacı tarafından açılan davanın, görüm ve çözümünün idari yargı yerinde görülece i sonucuna varılmı tır.

19. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; stanbul 2. dare Mahkemesinin 06/05/2015 tarihli ve E.2015/901, K.2015/994 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde DAR YARGI YER N N GÖREVL OLDU UNA,

B. stanbul 2. dare Mahkemesinin 06/05/2015 tarihli ve E.2015/901, K.2015/994 sayılı GÖREVS ZL K KARARININ KALDIRILMASINA,

20/09/2021 tarihinde, OY B RL LE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
ükürü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Birol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN